एतैर्भावनाज्ञानकर्मभिर्वाक्यशेषेदृष्टैःसहनवममनः ॥ १० ॥ व्यवसायात्मिकानिश्चयात्मिका व्याकरणंसंशयः सःअनंतात्माकर्मानुमानात् सुखदुःखलिंगेनकर्मणामाश्रयत्वेनानुमेयोजीवः ॥ ११ ॥ एभिरिति कालःकृतत्रेताद्वापरकलिरूपोजीवस्तदात्मकैःपुण्यापुण्यादिसंस्कारात्मभिःएभिःभावैर्भावनाभिःसर्वंप्राणिजातंसमन्वितंयःपश्यतिस्वरूपतस्त्वकलुषमितिजानातिसःसमोहंसकामंकर्मनानुवर्तते ज्ञातात्मतत्त्वतयानिष्कामोभवतीत्यर्थः ॥ १२ ॥ इतिशांति०मोक्ष०नै०भा०द्विपंचाशदधिकद्विशततमोऽध्यायः ॥ २५२ ॥ ॥ ७ ॥ एवंपंचभूतानिअविद्याकामकर्माणिमनोबुद्धीचेति दशकःक्षेत्रंततोन्यएकादशोऽनंतात्मासचलिंगात्मैवेतिभ्रमोमाभूदितितस्यापिदशकांतर्गतत्वंसाधयति शरीरादित्यादिना स्थूलशरीराद्विप्रमुक्तमपिशरीरिणंसूक्ष्मशरीरवंतं अतएवसूक्ष्मभूतंदुर्लक्ष्यं शास्त्रोक्तैः

पंचानांभूतसंघानांसंततिंमुनयोविदुः॥ मनोनवममेषांतुबुद्धिस्तुदशमीस्मृता॥ १० ॥ एकादशस्त्वनंतात्माससर्वःपरउच्यते ॥ व्यवसायात्मिकाबुद्धिर्मनोव्याकरणात्मकं॥ कर्मानुमानाद्विज्ञेयःसजीवःक्षेत्रसंज्ञकः॥ ११॥ एभिःकालात्मकैर्भावैर्यःसर्वैःसर्वमन्वितं॥ पश्यत्यकलुषंकर्मसमोहंनानुवर्तते॥ १२॥ इति श्रीमहाभारतेशांति०मोक्ष०शुकानुप्रश्नेद्विपंचाशदधिकद्विशततमोऽध्यायः॥ २५२॥ ॥ ७॥ व्यासउवाच शरीराद्विप्रमुक्तंहिसूक्ष्मभूतंशरीरिणं॥ कर्मभिःपरिपश्यंतिशास्त्रोक्तैःशास्त्रवेदिनः ॥ १॥ यथामरीच्यःसहिताश्चरंतिसर्वत्रतिष्ठंतिचदृश्यमानाः॥ देहैर्विमुक्तानिचरंतिलोकांस्तथैवसत्वान्यतिमानुषाणि॥ २॥ प्रतिरूपंयथैवाप्सुतापःसूर्यस्यलक्ष्यते॥ सत्ववत्सुतथासत्वंप्रतिरूपंसपश्यति॥ ३॥ तानिसूक्ष्माणिसत्वानिविमुक्तानिशरीरतः॥ स्वेनसत्वेनसत्वज्ञाःपश्यंतिनियतेंद्रियाः॥ ४॥ स्वपतांजाग्रतांचैषसर्वेषामात्मचिंतितं॥ प्रधानाद्वैधमुक्तानांजहतांकर्मजंरजः ॥५॥ यथाहनितथारात्रौयथारात्रौतथाहनि॥ वशेतिष्ठतिसत्वात्मासततंयोगयोगिनां॥ ६॥

कर्मभिर्योगानुष्ठानैः पश्यंतिशास्त्रज्ञायोगिनः लिंगात्मानंसमाधौसाक्षात्कुर्वंतीत्यर्थः ॥ १ ॥ लिंगदेहसत्त्वेविद्वदनुभवंप्रमाणमुक्त्वायुक्तिमप्याह यथेति यथागगनोदरेसूर्यमरीचिकानिबिंबाःसंत्योपिस्थूलदृष्ट्यानगृह्यंते गुरूक्तयुक्त्यातुदृश्यमानास्ताएवातिविस्पष्टंगृह्यंते तथादेहैःस्थूलैर्विमुक्तानिरहितानिसत्वानिस्थूलदृष्ट्यानदृश्यंतइत्यर्थः लोकांश्चरंतीतिशत्रंतं ॥ २ ॥ प्रतिरूपंप्रत्युपाधि सूर्यस्यतापोरश्मिमंडलमप्सुलक्ष्यतेएवंसत्ववत्सुजीववद्देहेषुसत्वंसत्वप्रधानंलिंगंप्रतिरूपंप्रतिव्यक्तिसयोगीपश्यति ॥ ३ ॥ एतदेवाह तानीति ॥ ४ ॥ सर्वेषांयोगयोगिनांयोगंयुंजतांसत्वात्मालिंगदेहोवशेतिष्ठतियथेष्टंपरशरीरप्रवेशादावपियोग्योभवति आत्मनिचिंतितंकल्पितंकर्मजंरजः कामादिव्यसनंजहतां प्रधानस्यजगत्कारणस्याद्वैधमपृथग्भावस्तादात्म्यंयोगैश्वर्यंततोऽपिमुक्तानांसर्वास्ववस्थासुसर्वकालेषुचयोगिनांलिंगदेहोवशेतिष्ठतीतिद्वयोःसंबंधः ॥ ५ ॥ ६ ॥

Digitized by Google